

GREEN PAPER · WORKING PAPER

Den Nye Fælle

Folkekirken som feltholder for grøn omstilling, levende jord, commons, lament, the sacred og fredelig samskabelse i Danmark og rigsfællesskabet

VERSION

v0.3

DATO

Marts 2026

STATUS

Working paper / field note

FORFATTER

Lars A. Engberg

SPROG

Dansk

LICENS

CC BY 4.0

EDITORIAL NOTE

Green Papers-serien er et roligt publikationslag: working notes, field notes og langsomme undersøgelser snarere end lukkede slutprodukter. Serien beskrives som et sted for shared stewardship, living protocols og gentle civic imagination. Dette paper følger samme form: ikke som facit, men som en åben, præcis og praksisnær invitation.

AUTHOR'S NOTE — AI CO-CREATION

Dette paper er samskrevet i dialog mellem Lars A. Engberg og AI-sprogssystemer. Det endelige ansvar for indhold, væsentlige påstande, udeladelser og fortolkninger ligger hos forfatteren. Papers-siden bruger allerede en tilsvarende note om AI-assisted drafting og menneskeligt ansvar.

ABSTRACT

Dette green paper foreslår, at den danske folkekirke i de kommende år kan træde tydeligere frem som feltholder for grøn omstilling, levende jord, commons-praksis, lokal fredspraksis, lament, almenmenneskelig værdighed og et åbent møde mellem religiøse og ikke-religiøse former for forbundethed.

Papiret peger på, at folkekirken befinder sig i en særlig åbningstid. Den er fortsat en af Danmarks mest nærværende institutioner med 4.217.476 medlemmer, svarende til 70,0 % af befolkningen pr. 1. januar 2026, og den bærer en landsdækkende lokal infrastruktur af ansatte, frivillige, menighedsråd, bygninger og jorder. Samtidig er der allerede en konkret grøn bevægelse i gang gennem Folkekirkens Grønne Omstilling med fokus på blandt andet kirkens jorder, biodiversitet, energi, affald, transport, indkøb og lokale samarbejder.

I denne sammenhæng introduceres Den Nye Fælled som et muligt pilotnavn og pilotfelt: et åbent, ikke-konfessionelt, transparent og citizen-science-båret samarbejdsrum, hvor folkekirken og civilsamfundet sammen kan undersøge, hvordan jord, biodiversitet, fødevarsystemer, lokale fællesskaber, flygtningeproblematikker, fredelig sameksistens, menneskelig regulering, kollektiv sorgbearbejdning og commons-governance kan forbindes på en måde, der tjener livet.

Papiret bygger desuden på Penguin Dashboard-logikken, hvor Danmark ikke læses isoleret, men med en eksplicit Grønland-korrektion, og på Water Into Dry Riverbeds, hvor regenerative felter læses som flow-arkitekturer for land, stewards og planetary commons. Sammen peger de på, at grøn omstilling ikke kun er teknik eller holdning, men også governance, habitatkendskab og lokal fredskapacitet.

01

Indledning: når en institution genfinder sin funktion

Der findes historiske øjeblikke, hvor en institution ikke først og fremmest kaldes til at beskytte sin form, men til at genopdage sin funktion.

Den danske folkekirke står, sådan som dette paper ser det, i et sådant øjeblik.

Folkekirken er fortsat dybt til stede i Danmark. Ikke bare som bygninger, ritualer og traditioner, men som en levende infrastruktur af mennesker, steder, jord, råd, ansatte, frivillige, praksisser og rytmer. Samtidig er det tydeligt, at folkekirken i mange menneskers bevidsthed er blevet gjort mindre, end den er. For mange fremstår den i dag primært som ramme om dåb, bryllup, begravelse, højtid og kulturarv. Alt dette er væsentligt. Men det er ikke hele kirkens mulighed.

Under overfladen er der allerede noget i bevægelse. Grøn omstilling, kirkens jorder, biodiversitet, natkirke, pilgrimsspor, lokale fællesskaber, åbne kirkerum og nye former for samskabelse peger alle mod en ny vægtning. Folkekirkens

Grønne Omstilling beskriver selv, at kirkens jorder er et centralt fokusområde, og Helsingør Stift kobler grøn omstilling til lokal forankring og nytænkning.

Dette green paper er skrevet ind i den åbning. Ikke for at definere folkekirken udefra, men for at stille et enkelt spørgsmål:

Kan folkekirken blive en tydeligere feltholder for et nyt fælles sted i Danmark og rigsfællesskabet — et sted, hvor grøn omstilling, commons, fredelig samskabelse, lament, the sacred og menneskelig værdighed kan mødes i praksis?

02

Problemfeltet: et samfund med for høj temperatur

Den tid, vi lever i, er præget af sammenfald mellem mange slags kriser og mange slags opbrud. Klima, biodiversitet, jord, vand, migration, mental belastning, institutionsmistillid, fødevaresystemer, geopolitisk uro og kulturel polarisering glider i stigende grad sammen.

Meget af det, der tidligere kunne behandles hver for sig, opleves nu som ét tæt, overophedet felt.

- Landmænd og biologer mødes ofte i gensidig defensivitet.
- Borgere og systemer mødes i mistillid.
- Skoler presses af trivsel, tempo og overbelastning.

- Migration og flygtningespørgsmål bliver let fanget i administrativt eller ideologisk sprog.
- Kirken risikerer at blive stående som ceremoniel rest, mens samfundet omkring den kalder på noget mere levende.

Det er ikke først og fremmest information, der mangler. Det er form.

Der mangler steder, hvor mennesker kan mødes uden straks at skulle forsvare sig, præstere en identitet eller gå i kamp om fortællingen. Der mangler felter, hvor jord, omsorg, rytme, nærvær og fælles observation kan komme før positionering.

I denne situation bliver folkekirken interessant på en ny måde. Ikke som den institution, der skal forklare alting, men som mulig vært for et lavtempereret, værdigt og frugtbart møde.

03

Den grundlæggende forskydning: tale mindre, holde mere space

Hvis der er én sætning, dette paper ønsker at sige tydeligt, er det måske denne:

Næste fase i folkekirken kan være at tale mindre og holde mere space.

Det er ikke en afvisning af forkyndelse, teologi eller liturgi. Det er en forskydning i vægtning. I et samfund, hvor mennesker allerede bliver forklaret, analyseret, positioneret og forsøgt overbevist fra alle sider, opstår en dyb længsel efter rum, hvor livet kan træde frem, før tolkningen lægges ned over det.

At holde space er ikke passivitet. Det er en disciplin.

- Det er evnen til at bære et rum uden at overtage det.
- At beskytte betydningens fremkomst uden at forcere den.
- At holde rytmen uden at dominere indholdet.
- At modtage mennesker uden straks at ville rette dem.

Her kan kirken blive stærkere ved ikke nødvendigvis at sige mere, men ved at være mere: mere vært, mere lyttende, mere cirkulær, mere rodfæstet, mere i stand til at holde et felt, hvor mennesker kan sidde sammen, gå sammen, dyrke sammen, sørge sammen, lytte sammen og undersøge sammen.

Natkirke, pilgrimsvandring og åbne kirkerum peger allerede i den retning som praksisformer, hvor tilstedeværelse, ro og åbenhed bærer en væsentlig del af rummets betydning.

Moral Biology: etik som kapacitet

Et vigtigt sprog i denne sammenhæng er Moral Biology.

Med dette menes ikke en ny ideologi, men en enkel indsigt: at etik ikke kun handler om, hvad vi mener, men også om, hvad levende systemer faktisk kan bære.

- Mennesker er ikke kun holdninger. De er nervesystemer.
- Fællesskaber er ikke kun værdier. De er rytmer, klimaer og kapaciteter.
- Institutioner er ikke kun regler. De er felter, der enten regulerer eller overbelaster.

Når et menneske, et klasseværelse, et lokalsamfund, en arbejdsplads eller en institution er vedvarende dysreguleret, bliver samtalen hårdere, tænkningen smallere og relationerne mere skrøbelige. Derfor må den grønne omstilling og den sociale fredsproces forstås ikke kun som spørgsmål om holdninger og policy, men også som spørgsmål om levedygtige betingelser.

Dette peger mod noget meget konkret:

- at mennesker behøver sunde rødder
- at steder behøver levende jord
- at relationer behøver rytme og anstændighed
- at institutioner behøver former, der ikke forråder det liv, de er sat til at tjene

Der er også et mere kropsligt lag her, som moderne samfund ofte undervurderer. Mennesker mærker faktisk i kroppen, hvad der giver liv, og hvad der tager fra liv. Aggression, overtryk, konstant konflikt og brutalitet sætter sig ikke kun som meninger, men som biologisk belastning. Når feltet bliver for

hårdt, mister mennesker både nuancer og åndedrag. Derfor er fred ikke kun et moralsk ideal. Det er også en reguleringsform.

05

Healthy roots: et samfunds fred afhænger af rodfæstelse

Et gennemgående motiv i dette paper er udtrykket *healthy roots*.

Det peger på noget grundlæggende: at mennesker har brug for at føle sig hjemme et sted for ikke at blive hårde, desperate eller opløste. Hjem er ikke kun ejendom. Hjem er også deltagelse, jordforbindelse, tilhør, værdighed, rytme og mulighed for at bidrage.

- Når mennesker mister rødder, sker der noget med dem.
- Når lokalsamfund mister rødder, sker der noget med dem.
- Når institutioner mister rødder, sker der noget med dem.

Healthy roots betyder derfor ikke nostalgi. Det betyder heller ikke nationalromantik. Det betyder at skabe de konkrete betingelser, hvor liv kan slå rod uden at blive fanget.

- Dette gælder børn i skoler.
- Det gælder stressede lærere.
- Det gælder landmænd, som føler sig pressede ud i identitetskrig.
- Det gælder biologer, som kæmper med at blive hørt uden at blive hadet.
- Det gælder flygtninge og fordrevne.

- Det gælder præster og menigheder.
- Det gælder os alle.

Og måske er det netop her, folkekirken kan blive en ny slags ankerinstitution: ikke ved at insistere på overhøjde, men ved at hjælpe med at genoprette rødder.

06

Hverdagen, pausen og den danske habitatfølelse

Der findes også et mere almindeligt lag i dette paper, som ikke bør overses.

Mange mennesker i Danmark elsker hverdagen. Ikke fordi hverdagen altid er let, men fordi den rummer en særlig hjemlighed: sommerlyset, stranden, haven, kaffen, vinden, lærkesangen, det nære fællesskab, den midlertidige pause fra støjen. Der er noget meget dansk i længslen efter det almindelige, nære og rolige liv, også når samfundet samtidig er præget af stress, præstationskrav og overophedning.

Det er vigtigt, fordi grøn omstilling ofte bliver beskrevet i så store eller så tekniske termer, at man glemmer, hvad der egentlig skal værnes om. Det handler ikke kun om reduktionsmål, systemdesign og styringsværktøjer. Det handler også om, hvorvidt mennesker kan trække vejret frit i deres eget liv. Om der findes steder, hvor de ikke hele tiden er i gult eller rødt. Om fællesskabet føles som et habitat, man har lyst til at være i.

Her mødes folkekirken og mange menneskers længsel måske stærkere, end man ofte siger højt. Ikke fordi alle er religiøse. Men fordi mange intuitivt ved, at et

samfund også må have steder, hvor det almindelige liv næres, og hvor pausen får lov at vende tilbage.

07

Kirkens jord: fra aktiv til kald

Et af de stærkeste konkrete felter i denne overgang er kirkens jord.

Når folkekirken råder over jord, råder den over mere end et administrativt areal. Den råder over muligheden for at stille et fælles gulv til rådighed. Jord er ikke kun en ressource. Jord er også mulighed for møde, læring, heling, biodiversitet, fødevarepraksis, stilhed, regenerativ demonstration og fælles observation.

Folkekirkens egne materialer fremhæver, at kirkens jorder kan omlægges og indgå i nye grønne fællesskaber, herunder natur, økologi og skov.

- Kirkejord kan være mere end passivt bilag til bygninger.
- Den kan blive levende fæled.
- Et sted, hvor mennesker mødes om noget, der vokser.
- Et sted, hvor fællesskab får jord under fødderne.
- Et sted, hvor grøn omstilling bliver sanselig og delt.

Små arealer er nok til at begynde. Det afgørende er ikke størrelsen, men kvaliteten af feltet.

Den Nye Fælled: et navn, et pilotfelt, en invitation

Den Nye Fælled foreslås her som navn for et muligt pilotfelt.

- Ikke som juridisk enhed.
- Ikke som ny kirkelig overbygning.
- Ikke som permanent branding.

Men som et pilotnavn. Et inviterende navn. Et navn, der peger på et fælles sted, hvor noget nyt kan begynde.

Fælleden er et stærkt dansk ord. Den bærer historien om commons, om fælles jord, om dyrkning, passage, konflikt, brug og samvær. Den er ikke steril. Den rummer både det fredelige og det uafklarede. Netop derfor er ordet godt. For denne bevægelse handler ikke om kunstig harmoni. Den handler om at skabe et felt, hvor mennesker med forskellige interesser kan mødes uden at blive tvunget tilbage i de sædvanlige skyttegrave.

Det nye i Den Nye Fælled betyder ikke, at alt gammelt skal væk. Det betyder, at der er brug for en ny fællesform. Et nyt commons. Et nyt mødepunkt. En ny renhed i feltet.

- Et sted, hvor kirken kan være vært uden at eje.
- Et sted, hvor civilsamfundet kan deltage uden capture.

- Et sted, hvor jord, rytme, ritual, observation og fredelig samskabelse kan få lov at stå side om side.
-

09

Et rent felt: hvorfor renhed er strukturel og ikke dekorativ

I et felt så betændt som klima, migration, landbrug, religion og offentlighed er renhed ikke et ekstra gode. Det er en nødvendighed.

Et rent felt betyder ikke et neutralt felt i den tomme forstand. Det betyder et felt, der ikke er kontamineret af skjult dominans.

- ingen partipolitisk capture
- ingen missionerende overtagelse
- ingen VIP-logik
- ingen moralsk udskamning som metode
- ingen branding, der bruger mennesker som symbolske rekvisitter
- ingen skjult økonomisk magt, der dræner tillid
- ingen falsk inklusion, hvor alt i virkeligheden allerede er besluttet

Hvis Den Nye Fælle skal have troværdighed, må feltet holdes rent. Ikke perfekt, men rent nok til, at mennesker kan mærke, at de ikke går ind i endnu en maskine.

Det er også derfor, et åbent og ikke-konfessionelt samarbejdsfelt er en styrke. Netop fordi feltet ikke er en missionsmark, kan det møde folkekirken værdigt og åbent.

10

Danmark, Grønland og Færøerne: Den Nye Fælle i et rigsfællesskab under forandring

Hvis folkekirken i de kommende år skal træde tydeligere frem som feltholder for grøn omstilling, levende jord og fredelig samskabelse, må dette også læses i lyset af forholdet mellem Danmark, Grønland og Færøerne.

- Ikke som en eftertanke.
- Ikke som en randbemærkning.
- Ikke som noget, der kan lægges til senere.

Men som en del af selve sandhedsfeltet.

For rigsfællesskabet er ikke et homogent rum. Det er et fælles politisk og historisk felt præget af forskellige territoriale vilkår, forskellige erfaringer med magt, forskellige former for sårbarhed og forskellige horisonter for suverænitets, hjemfølelse og fremtid. Det gælder Danmark, Grønland og Færøerne, også hvor de kirkelige ordninger ikke er identiske.

Her er Penguin Dashboard et vigtigt spejl. Report 04 beskriver Danmark-piloten ikke som "Danmark alene", men med en eksplicit åbning mod både Grønland og Færøerne i rigsfællesskabets samlede felt. Grønland skal ikke behandles som en marginal tilføjelse, men som stedet hvor den makrologiske

model bliver mere krævende: gennem spredt bosætning, forsyningsafhængighed, bolig- og infrastruktursårbarhed, arktisk logistik, fiskeri, energi, udvinding og spørgsmålet om, hvem der modtager værdien, og hvor meget der vender tilbage til lokal resiliens frem for at lække udad. Færøerne må tilsvarende læses som en selvstændig del af rigsfællesskabets virkelighed med egne kirkelige, kulturelle og geografiske vilkår.

Folkekirkens egne kanaler viser samtidig, at Grønland i begyndelsen af 2026 lå højt på dagsordenen ved bispemødet, og at biskopper fra Grønland, Færøerne og Danmark sammen har talt om den forsonende samtale i rigsfællesskabets brogede kreds. Samtidig kræver præcision, at Færøerne ikke beskrives som kirkeligt underlagt folkekirken i Danmark, men som del af rigsfællesskabets bredere kirkelige og historiske horisont.

Derfor kan den grønne omstilling i folkekirken ikke kun handle om lokale jordprojekter i Danmark alene. Den må også have en relationel og historisk dimension. Den må kunne rumme spørgsmålet om, hvordan man er sammen i et fælles rum uden at skjule asymmetrien, og uden at udviske de forskellige kirkelige, historiske, geografiske og politiske vilkår, som præger Grønland og Færøerne på hver deres måde.

Fælles jord, forskellige steder

Den Nye Fælled må ikke forstås som et rent dansk anliggende, selv om den opstår i dansk jord, dansk sprog og dansk institutionsvirkelighed.

Den må forstås som et lokalt svar på en planetær situation.

- Vi lever på én planet.
- Vi er én menneskehed.
- Vi har ikke flere jordkloder at forhandle med.
- Vi har ikke et andet sted at trække os tilbage til, hvis de levende systemer bryder sammen.

Og uanset hvor forskellige vores kulturer, religioner, sprog, historiske erfaringer og politiske systemer er, så deler vi den mest grundlæggende betingelse: vi er levende væsener i et levende fælles system.

Det betyder ikke, at forskelle forsvinder. Det betyder ikke, at konflikter bliver irrelevante. Det betyder ikke, at historie, magt og ulighed skal glattes ud.

Det betyder, at der under forskellene findes en fællesnævner, som ikke kan forhandles væk: luft, vand, jord, føde, rytme, rodfæstelse, sorg, omsorg, grænser, deltagelse og behovet for steder, hvor liv kan beskyttes og næres.

I denne forstand er Den Nye Fælled ikke kun en dansk pilot. Den er et lokalt commons med planetær resonans.

Fra planetær horisont til lokale action arenas

Hvis Den Nye Fælled skal være mere end et smukt billede, må den også forstås som et governance-felt.

Det er ikke nok at sige, at vi lever på én planet, og at vi er én menneskehed, hvis vi ikke samtidig spørger, hvordan mennesker faktisk lærer at være med jord,

habitat og hinanden over tid. For det fælles opstår ikke af sig selv. Det bæres af praksis, af grænser, af kendskab, af lokal erfaring og af de regler, som mennesker udvikler sammen, når de faktisk ønsker, at et levende felt skal kunne bestå.

Her er Elinor Ostroms arbejde afgørende. Hendes undersøgelser af commons viste, at mennesker mange steder i verden faktisk er i stand til at forvalte fælles ressourcer uden enten statslig totalstyring eller privat opløsning — men kun når bestemte betingelser er til stede. Mennesker må kunne kende hinanden, aflæse feltet, følge med i det, der sker, justere reglerne lokalt og løse konflikter hurtigt og anstændigt.

Det samme gælder habitatet. Hvis mennesker over tid er med jorden, med arterne, med vandet, med årstiderne og med de konkrete livsbetingelser et sted, opstår et andet kendskab. Ikke et overblik ovenfra, men en deltagende intelligens. Et menneske, et lokalsamfund eller en steward-cirkel lærer noget ved at være med et sted længe nok.

Denne forståelse er ikke kun teoretisk. Den er også erfaret. Som ung ph.d.-studerende havde forfatteren mulighed for at møde Vincent og Elinor Ostrom i deres eget hjem og akademiske miljø. Det afgørende indtryk var ikke kun deres begreber, men deres måde at være på: gæstfri, varme, præcise og imødekommende. De levede med en tydelig sammenhæng mellem det, de undersøgte som forskere, og den måde, de faktisk mødte andre mennesker på. Det gjorde et varigt indtryk. Commons blev her ikke kun et analytisk felt, men også en praksis for anstændighed, opmærksomhed og generøsitet. Netop denne enhed mellem tænkning og levet form er central for Den Nye Fælled.

Her er Vincent Ostroms tanke om polycentrisk governance vigtig. Den peger på, at store levende systemer ikke nødvendigvis bør styres fra ét centrum, men

kan bestå af flere autonome, koordinerede handlingsrum. Den Nye Fælled kan læses i den tradition: som et lokalt, trygt og transparent action arena, hvor mennesker lærer at være med habitatet uden at skulle vente på total enighed eller total kontrol.

Den Nye Fælled er ikke blot et mødested. Den er et øverum for civilisatorisk modning.

- at være med jorden uden at udpine den,
- at være med hinanden uden straks at gå i krig,
- at være med forskel uden at miste fælles grund,
- og at være med det levende uden at gøre det til service alene.

Flygtninge, hjemfølelse og fredspraksis

Et af de steder, hvor denne tænkning får særlig dybde, er i mødet med flygtninge og fordrevne.

Alt for ofte bliver mennesker på flugt reduceret til administration, opinion, kontrol og politisk symbolik. Men på et mere grundlæggende plan handler deres situation også om rodfæstelse, nervesystem, deltagelse og værdighed.

Her kan Den Nye Fælled og kirkens værtsfunktion åbne et andet lag.

- Ikke som paternalistisk hjælpeaktion.
- Ikke som naiv harmoniforestilling.
- Men som fælles praksis omkring jord, fødevarer systemer, biodiversitet, lokale fællesskaber og regenerativ deltagelse.

Hvis mennesker mødes om levende praksis — om jorden, om plantning, om observation, om mad, om rytme, om årstid — opstår der en anden type relation end den, der skabes gennem ren administration eller ren debat.

Dette kan også læses som en fredsproces.

14

Landmænd, biologer og våbenhuset

Et konkret og stærkt billede i denne sammenhæng er våbenhuset.

I kirkelig tradition er våbenhuset det sted, hvor man før i tiden lagde sine våben, før man gik ind. Det billede rummer noget dybt anvendeligt i dag.

For det danske samfund er fyldt med felter, hvor mennesker møder hinanden med symbolske våben. Ikke mindst i forholdet mellem landbrug, natur, biodiversitet, klima og forvaltning. Meget hurtigt kommer mennesker til mødet som positioner: den ene forsvarer, den anden anklager, og begge er allerede rustet.

Men hvis mødet flyttes til en ny fælled, holdt af et andet værtskab, kan noget ændre sig. Temperaturen kan falde. Jorden kan blive et fælles tredje. Det

observerbare kan komme før ideologien. Mennesker kan opdage, at de faktisk står på den samme jord.

15

Citizen science som fælles gulv

En væsentlig styrke i det materiale, der ligger til grund for denne vision, er udviklingen af en enkel og åben citizen-science-logik. Pointen er ikke at gøre alle til eksperter, men at gøre feltet mere læsbart for flere.

Når mennesker kan observere et sted sammen — jord, vand, vækst, biodiversitet, mikroforandringer, trivsel — opstår der et fælles gulv, som ikke først kræver enighed om hele verdensbilledet.

Citizen science bliver her ikke kun dataindsamling. Det bliver demokratisk opmærksomhed. En praksis, hvor forskellige mennesker kan mødes om det, der faktisk sker, og ikke kun om deres forestillinger om hinanden.

Det er et godt sted at begynde, fordi det er lavpraktisk, konkret og værdigt.

16

Penguin Economics: rotation, replenishment og byrdefordeling

Hvis et felt som dette skal være rent og bæredygtigt, må økonomien også tænkes rent.

Her er logikken i Penguin Economics vigtig: rotation frem for hoarding, replenishment frem for udmattelse, byrdefordeling frem for usynlig overbelastning.

- For meget godt arbejde går i stykker, fordi det bæres af for få.
- For meget idealisme knækker, fordi der ikke er økonomisk rytme.
- For mange fællesskaber bliver skæve, fordi nogle giver alt, og andre blot konsumerer.

Et felt som Den Nye Fællel må derfor tænke økonomi som noget, der beskytter livet i feltet. Ikke som maksimering, men som levedygtighed.

17

Folkekirken som ankerinstitution i en ny tid

Folkekirken kan noget særligt netop nu.

- Den er ikke blot kulturhistorie.
- Den er ikke blot offentlig administration.
- Den er ikke blot religiøs service.

Den er en af de få tilbageværende institutioner, der stadig kan være lokal, rituel, historisk, rummelig og værtlig på samme tid. Folkekirken oplyser selv, at den beskæftiger over 12.000 medarbejdere og støttes af flere tusinde frivillige.

Hvis folkekirken går dybere ind i denne værtsfunktion, kan den blive en ankerinstitution i en ny form: mindre optaget af prestige som overhøjde, mere

optaget af troværdighed som nærvær. Mindre bundet til prædikens monopol, mere åben for stilhed, cirkel, jord og fælles praksis.

Når konfirmander kan overnatte i en kirke og bare være i rummet med en oplevelse af ro, tryghed og tillid, siger det noget væsentligt om, hvad kirken stadig kan være. Ikke kun et sted for ord og ritual, men et sted, der holder. Et sådant rum er ikke kun symbolsk. Det er også menneskeligt og regulerende virkeligt. I en tid præget af overophedning, uro og aggression er denne kapacitet i sig selv en samfundsmæssig ressource.

18

Lament som infrastruktur: folkekirken og sorgens offentlige kapacitet

Der er et felt, som endnu ikke er tydeligt nok i meget af den grønne, sociale og institutionelle omstilling, og det er sorgens felt.

- Ikke sorg som privat svaghed.
- Ikke sorg som sentimental pause fra det "egentlige" arbejde.
- Men sorg som en nødvendig del af enhver levende korrektion.

Når mennesker, lokalsamfund og institutioner gennem længere tid lever under overtryk, opstår der ikke kun konflikter og misforståelser. Der opstår også ophobet sorg.

I Report 02 — The Correction Loop: AI Governance as Living Practice beskrives "lament as infrastructure" som en del af selve den operative protokol. Rapporten gør klart, at når institutioner systematisk springer korrektion over,

opstår der sekundær skade, tillidserosion og biologisk overbelastning. Og når sorg ikke reguleres, vil institutioner i stedet kræve ofre.

Hvis folkekirken skal blive feltholder for grøn omstilling, levende jord og fredelig samskabelse, må den også kunne være feltholder for lament. Ikke som endnu en prædiken om lidelse, men som et rum, hvor mennesker faktisk kan ånde, græde, tie, lytte og være sammen i det, der gør ondt, uden at blive skubbet videre for hurtigt.

Lament er ikke modsætningen til handling. Lament er det, der gør handling mere sand.

- Den Nye Fælled må derfor også være et sted for langsomhed.
- Et sted for stilhed.
- Et sted for gråd.
- Et sted for åndedrag.
- Et sted, hvor mennesker ikke kun mødes om det, der skal vokse, men også om det, der allerede er gået tabt.

The Sacred uden monopol: et åbent felt på kirkens jord

Et vigtigt forhold i dette paper er, at Den Nye Fælled ikke tænkes som et religiøst felt i snæver eller konfessionel forstand.

Det betyder ikke, at feltet er tomt for ånd, dybde eller hellighed. Det betyder heller ikke, at det religiøse skubbes væk. Det betyder, at feltet ikke skal være lukket af én bestemt fortolkningsret.

Der må findes steder i et samfund, hvor det religiøse og det ikke-religiøse kan mødes på fælles jord, uden at den ene form behøver opsluge den anden.

The sacred peger her ikke først og fremmest på dogme. Det peger på det, der må værnes, fordi det bærer liv. Det kan være jord. Det kan være et menneskes grænser. Det kan være sorg. Det kan være stilhed. Det kan være et fælles rum, hvor anstændighed, rytme og nærvær får lov at stå uden at blive invaderet.

Det hellige må i denne forstand ikke monopoliseres. Det må kunne mødes, deles og praktiseres i forskellige former, uden at feltet af den grund bliver tomt eller relativistisk.

Hold space peger tilsvarende på en særlig værtsfunktion: ikke blot at arrangere et møde, men at beskytte de betingelser, hvor mennesker kan være til stede uden straks at blive forklaret, dømt, mobiliseret eller korrigeret.

20

Pilotspor

På Assistens Kirkegård stikkes der kuglepenne i Dan Turèlls grav. Ingen har bedt om det. Ingen administrerer det. Det er kærlighed, der finder en form — en fortrolighed med det intime, poesien i det ordinære, i det fri. Det er måske det nærmeste, vi kommer en definition af sanctuary: et sted hvor natur, kultur og livets virkelighed får

lov at være sig selv, for den enkelte, og alligevel i et fælles felt.

Den Nye Fælled begynder der.

Hvis dette paper skal pege på konkrete første bevægelser, kunne de være følgende:

PILOTSPOR 1

En samtale i Helsingør. Helsingør fremstår som et oplagt første kontaktpunkt, fordi grøn omstilling allerede er tydeligt til stede dér, og fordi ledelsen i stiftet er placeret i skæringsfeltet mellem kirkeligt ansvar og grøn bevægelse.

PILOTSPOR 2

Et sognenært forsøgsfelt. Et konkret kirkenært areal kan bruges som første fælled: et lille sted, hvor jord, biodiversitet, møde, stilhed og fælles observation får form.

PILOTSPOR 3

Cirkler og feltholdelse. Ikke kun naturmøder, men også cirkulære rum, hvor præster, borgere, unge, landmænd, lærere, flygtninge eller andre kan være sammen uden straks at skulle levere løsninger.

PILOTSPOR 4

Citizen science og fælles dokumentation. En enkel observationspraksis kan gøre feltet transparent og lærende uden at blive tungt.

PILOTSPOR 5

Regenerativ fredspraksis. Food-forest-lignende tiltag, biodiversitetsfelter, fælles dyrkning og pleje kan fungere som konkret fredsarkitektur.

21

Afgrænsninger og risici

Dette paper er ikke blindt for risiko.

- Der er risiko for, at feltet bliver for diffust.
- Der er risiko for, at kirkelige aktører oplever det som for åbent.
- Der er risiko for, at ikke-kirkelige aktører oplever det som for kirkenært.
- Der er risiko for capture, prestigeleg, branding eller velmenende overgreb.
- Der er risiko for, at de gamle mønstre bare gentager sig i nye ord.

Derfor må alt begynde småt, roligt og ærligt. Ingen skal overbevises for hurtigt. Intet skal vokse hurtigere, end det kan bære.

Invitation til samtale, pilot og fælles undersøgelse

Dette paper er ikke et krav om teologisk omlægning. Det er ikke et partipolitisk program. Det er ikke et færdigt projektoplæg med alle svar på plads.

Det er en invitation.

- En invitation til samtale.
- En invitation til at undersøge, om folkekirken i denne tid kan bære en dybere værtsfunktion.
- En invitation til at afprøve små, lokale og lærende pilotformer.
- En invitation til at lade jord, rytme, sorg, stilhed, observation og fredelig sameksistens få konkret form i et fælles felt.

Hvis dette paper taler sandt ind i folkekirkenes nuværende åbning, er næste skridt ikke først og fremmest et stort program. Næste skridt er en samtale. En lytten. En afprøvning. En første fællede.

Afslutning: en invitation til at holde et nyt sted

Dette paper er ikke skrevet for at sige til folkekirken, hvad den bør være.

Det er skrevet for at pege på, at der allerede findes en åbning.

- En åbning mod mere jord.
- Mere værtsskab.
- Mere stilhed.
- Mere fælles gulv.
- Mere levende ansvar.
- Mere plads til, at mennesker kan mødes uden at blive grebet af de sædvanlige mekanismer.

Den danske folkekirke kan ikke løse alt. Men den kan måske være med til at holde et sted, hvor mere kan begynde.

Det sted kunne være Den Nye Fælle.

- Ikke som system.
- Ikke som slogan.
- Ikke som programmatisk pålæg.
- Men som et rent felt.

Et felt, hvor jord, ritual, næstekærlighed, citizen science, biodiversitet, fredsarbejde, commons, lament, the sacred og menneskelig værdighed kan stå ved siden af hinanden uden at skulle smelte sammen til én ideologi.

Et felt, hvor mennesker igen kan komme til syne som mennesker. Før de bliver roller. Før de bliver konflikter. Før de bliver argumenter.

Hvis folkekirken vil være med til at holde et sådant felt, vil det ikke blot være en grøn handling. Det vil være en dyb samfundsmæssig handling. En fredelig handling. En jordnær handling. En handling, der svarer på tiden med noget andet end mere støj.

Og i en tid som denne er det ikke en lille ting.

HVORDAN CITERES DETTE PAPER

Engberg, L. A. (2026). *Den Nye Fælled: Folkekirken som feltholder for grøn omstilling, levende jord, commons, lament, the sacred og fredelig samskabelse i Danmark og rigsfællesskabet*. Green Papers: Notes Toward Planetary Guardianship (v0.3, marts 2026). Planetary Guardians. CC BY 4.0.

KILDER OG REFERENCER

- Folkekirken. Statistik om folkekirken: medlemstal pr. 1. januar 2026.
- Folkekirkens Grønne Omstilling. Baggrund, fokusområder og praksisfelter.
- Helsingør Stift. Materiale om grønt stift, lokal forankring og grøn omstilling.
- Folkekirken. Organisationsbeskrivelser om medarbejdere og frivillige.
- Folkekirken. Materiale om bispemøde med Grønland på dagsordenen i 2026.
- Ostrom, E. (1990). *Governing the Commons*.

- Ostrom, V. (1972/1999 m.fl.). Arbejder om polycentrisk governance.
- Engberg, L. A. Interne reports og working papers, herunder Penguin Dashboard og Water Into Dry Riverbeds.